کاتێ میوانی چیا بووم.. ئەدیب نادر

"هەموو ژیانێك هەرچی چەنێك بوودەیش بێت بەتام و چێژ ئەگەر هاستگیانێ بگەدرێتەوە" کەیریج
(1)
چاوی نیگەرانی وەرزە گەلەك غەمگینەکان تەم دەکەن
وەك دارگوێزە قورسەکانی ئەو نشێوە ناوازانە مەلوولییەکی بەوێنە
لە ڕەحی خەم دەئاڵێنم، وەك خەون وام، ئاودامان ڕووت، دەستەکانم
خاڵیین لە ڕەنگی ناشرینی لەکەکان، وێنەوزە بەدارەکانی سەر
هوخسارم وەك مامزی هەگزاوی سەروپێی درێختەکان سپیی سپیی
هەگەاون
ئەی بەندەری شینی ئەندێشە وەرە ماڵی دەڵ پە باەکەم فەین داگیری
کردووە
ببە ئاستانەی بەهەشتەك
بەرەو لای خەت ەاوم بنە
بەردە زیندووەکانی شێتیی کەکەمەوە
نەوەك ەەژەـــك پەنجەرەی خەونە ئاوەدانەکـــانی منـــداییم نەخشەی
وردوخاشیی ئاسە لەخەبگرن
وەرەـدەـــی لە تەپەکی کریستاە ەاماوم، لە دەزەخەکی کەویـیـدا
پانەـاەای مانا سەیرەکانی نەوان دنیایەك و دنیایەکی تر دەبینم،
مەژوو ئەدیبەکە لە بەردەمما دیدەی تاوانە ەەنگامەکانی هەدەکەـە،
وەك ماســـیـیە نادەســـتەمەکانی جـــوانیی، لە نەـــو وەرزە
گورگومەشیـیەکاندا، دیدەکانم، نیگا لەـەـکان دەکرەژن، وەك کەڤاەـك
دەکەومە ژەـر لەـدانی دەـوانەی پەـەـمووچەـك، ەەنگی نادیـاریی لە
دەتکە، دەـەـــی لە نەـو دەستی ەەگبەـەـگی خەمە ئەبەدیـیەکانـدام،
خوەندنەوەم بە واەایـیەکی تەماویی لەـە کراوە
پەنجەرەکان لەناو گەمارەی تاریکاییە چەـەکاندا ونبوونە
لە دیوارەکانەوە
ناشرینـیـیەکان میراتن
شتەکان بە ئەهریمەنەك ەەحیان سپاردووە، نەیزەکە نادیارەکانی
دەدەنگیی
سەر دەهاونە نەو ئەتمەسفیرەکی جیاواز، دەیهاونە نەو باەادی
ئەو کەوانەی خەمەکی گەردوونییان تیا مەاسە و
دەیانەوە دنیا بکەنە تابلەی فەین..

لەم ڕۆگا پڕ ئەفسوون و عەوداكەرە بۆنی نەرگز لە تامەزرۆیيم هەڵدەچێ
بە پێنجەرەیەكی ڕووناك دەگەم
پێپوولەی باژێڕ و كۆیی خۆنكانم كۆیی بكات
گوڵاڵە تابۆی تەنیاكانیش لەودیویيدا ژاكانی بۆوادەی خۆیان بە یادەوەریی بسپێرن
(2)

چاو كە قامیشە مایستركانی بینی، بوو بە جووتە تفتیلكی سەر هەڵە نەرمەكانی نەتە،
كەكەڵەیان سەرەتاتكەی بیرەوەریی لە ڕۆشنا هەسوواو بوو،
خە هەڵدان و یەكەم فەین ژاوەی دەكرد،
ژیان سیمفۆنیایەكی مەلوول بوو،
ژەر ساپیتە مەرەكانی بە خێی دەكرد بە هەڵانە
دەستە هەتاویيەكانیش لە نەو بارانەكی زیووییین دوای باڵندە هەڵفیووەكان دەكەوتن
بیرم هەر لەلای ئەو بوو
فەزای ئێستا بە بوونەوەرەكی جیاواز ئاوس بكەم
ڕاكردن بە یادی قاچەكان بسپێرە
لە تەلیسمی دەك و داڵی ئەفسانەی ترسیش بتەدەر
...كە تەیش وەكو هەناسەیەكی هارمۆنیی لە ڕۆحی فۆنكی قامیشەكی زراڤەو هاتیتەدەر
جگە لە خۆن ژیانم قەزاخەی چیبوو؟ جگە لە مەزرای ئەو ترپانە دەبوو چی تر بپارێزم
كە هەتا چاو هەتەر دەكات شەهوەتی یادەوەرییەكان بە سپەتیی دەسپێرت
...بە ڕۆژ لەمی ئەودیو پێنجەرەكانت دەخستە بەشكەی بەشی نائومێدیی
ئەوارانیش، لەسەر گفتی جارانی خەم، وەك هەیڤەكی قەتیسماوی
فەزایەكی دووری زیووییین
لە پشت سەمای شتەكانەوە، لەو هەموو ئارمووشە مەڕەی ئێندەشە وەرم دەدایت
كە خەشەویستیی لە ئاسە دوورەكانی ڤاند بوو
سایلی دوو چركە وابووین، بە یەك عەوداڵ
بە تەمابووین..لە سەعاتەكدا ئاستەیەكی توند و تۆڕ بەرەو هاتوو ڕایەڵ بكەین
گشت ساتمەكان لەبار بەرین، تا بە خامۆشیمان نەسپێرن
تا لەناو ڕووباری ژیان قەیاخی پڕ تاسەی پرسیار بەرەو ئەقیانووسی

وەک بنەرین و
بە هوخساری ژەر چارداخکانی ئاسۆیش، ئاوێنەیەکی لەوانلەو
لە خوونە سرکەکان و هەژگارەکی دوورودرێژی بە سوزیی دەوردراو
لەسەر باڵی ترپەکاندا هەواسین و
کازیوەیەك
بەسەر خەیاڵە گەمارەدراوەکاندا ئابوورە
لە بلوێری پە هەناسەی لەوی شوان و پەلکەزێنەیەکی پەنگیش
هاتریان بکاتەوە
لەو، لەو سەربزەویی ئاوکانی دەکرد بە پشمەکی هووت و
منداڵییم زیندوو دەبووەوە
وەك کەلاڕ سەرزەمینی عەجایبی یادوەرییمی بەجێدەهشت
وەکو قەیاخی خشپیلەیش
دەستی شەپاڵی دەگرت و بەرەو دنیاکانی خون سەرانە سەرانە
دەیشت
(3)
کە گەشتە تاقوتەنیاکەم تەز و خەڵی بە ئاوەکانی خەی بەخشی
تە نەخشەی داهاتووی منت لە دەفتەری یاداشتەکان هەگرتبوو
پەموابوو هەنووکەم لە نەو قامکی ترپەکانی عەشقەکی هووتدا سکاوە
کەچی ئەو دەستپەکی نوێی شتەکان بوو
لە دوورەوە بینیم هەنگووڵی ئەرشیفە قەدەرییەکەی خوات هەدەگرت
سکەچی جیاوازی ئایندەشت دەشاردەوە
بارانی نەو بیرەوەرییەکان دنیای هەحمی لە دڕوشانەوە وەردەدا و
لەو گەڵا زیندووانە تژی دەبووم کە بە درەختەکانی ناخمت دەبەخشی
پەاوپە دەبووم لە گەیشتن، گەیشتن دەبوو بە شیعر و دەبوو بە
سەفەرکیش بە نەو خیاڵە لەکانی خوداوەند و ئامانکیش لە
باڵەفڕە بەئامانکانی زەمەن
هەژکانم بەوە هەنگاوە دەبوون باڵندە بەشاییکان سیخناخ بکەن
خەمکانیش بەوە بژاکەن ئاسمان چیدی کەوەرکی بەری بکەتایی نەبێت
گەیشتن..گەیشتن پرسیاری ئەو بوو کە کەی خستە سەر باڵی سیمرخی
ئاواتەکان و
بەیکجاریی وەك بەفری پاك کردی بە میوانی چیا؟
(4)
هەتاکو چاو بە بکردن پیت بە مەوداکانی بدات، ترپکەکان بە
زەوارم ئاشنا دەبن
بەڵەن بێت، بەو حەزە بوودەڵە و سادەیدا هەڵنەکشەم
کە بەیداخی بەهوودەیی لە سەر پەپەی ئومێدەکاندا دەبینە
ئەرە لە هەموو دنیا زیاتر نەرقانا بە من دەبەخشە، ئەندەشەم زەر

بە پاکیزەیی دەیبینە یەتەپیایە!...
لە جەنگەی بوغوردە زەکان دووڕم دەخاتەوە و
چارەکەی بگەردی کەشتیی زیندەگییەك بە هووی زریانەکی چەمووش
هادەگرم و
لە شتە جوانەکانی نادیار هادەمنم
تە بەی هەنگی ئەستا لەسەر هوخسارە نەبینراوەکەی ناداریش
دەماکەکی تر نەبەت؟
(5)
ئەو...بە پاوانەی مەجهوول ئابەووقەی ژیانی دەدا
بە مەرەکەبی دەکان پانەامای هاتووی دەگەی
کرانەوەی پەنجەرە دووڕکان دەوەمەندیی بوو بە دیدە
دەمووت ئیتر هەح ئاوقای ئارەزوویەکی بەباە ناکەم، عومری پەروانەش
بە فەینی خەم نابەخشم
ئیتر سپەدە پەتتی لە چاوە قرپەی بەفر و
لیزگە تەوزەلەکانی ئەو تەپەی ئاسە لە خەی هەدەکەشە
لە دەروازەیەکی جوداوە دەچمە ژوورە
قەت سەبەرە هەاتووەکان پەشەل ناکات!
ئەمجارە هەحەکی دیکە لە قەوارەم سەرهەدەدات، بەشەك نابم لە
بەشایی
(6)
وەك هەدەنە تەز گرتووەکەم، قەپەی کەژەکان تەز و گەردی زەمانە
بەربەریەکانیان تەکاندووە لەو کەاوەەژنە بەلەسەیەی تیشك پیایدا
دزە دەکاتە نەو کەللەم
باەشم وەکو قەرتاەە بە هەشووەکانی ئاسمانەك پە کردووە، خەتانی
ئاەکی شینە
ئەوەی پەلکەزەینەی کردەتە قردەلەی پرچی پەم دەەت: ئیتر لە
دەرگای خەونەکان مەدە تە لەناویانی..لەناو هەحمدا بەهەشتەك
دەردەکەوەت...لە بەرامبەر تابلەی شەودا، گەاکانی تووتن نادەم بە
دووکەە و کاغەزی زەردباوی ترسە دزەوەکان دەگەچەنم
بە بانگەشتی سروودە دەەفەنەکانی ئەم سەرنوەشتە تازەیش سیمای ئەم
هەگا نایابە دەدەزمەوە
ئەو هەستەی شادییەکان دەخوەقەنە
تخووبەکانی خەیاە بەرەو فەزاکان دەنەرەت، ژیانم پابەندی ماەك
دەکات
لە پەردە دیودەرەکانییەوە عەشق دزەی پیادا دەکا و شیعر دەبەتە
میوانی
بەهوودە نییە شیعر هەمیشە میوانی ماەکەم بەت، بە دەمامك لە نەو

ئەم ئەفسانەیەدا شکەبگرێت
تە بەی لەناو جوغزی ئەم ماڵە بارانیەشدا سەردەمە تاریکەکان
هەمدیسان هەنگ نەدەنەوە؟
(7)
لەوانەیە بەربەیانێك، تاریکیی خەی لە ئامێزی سپێدەدا لەبیر بچێ،
داری سەرم پە بەت لە جریووەی خەونە وردیلەکان، پەنجەکانم هەنگی
هەگەکان هەبگرن، دەستەکانم لەودیو پشتەنە گوگوییە باریکەکەم
لە ناو گرێ کوترەکاندا بخنکێن، بە باهەفەی چرکەساتێکی توندوتیژ
جادەی کشاوی هەناسە بە چاوەکانم تراویلکەیەکی هاستەقینەی دەفەن
پێکبهێنن
لەوانەشە پشت بکەمە دیوارە تاریکەکان، بەشەانە سەراسیمەکانی
غایلە، چەکەرەی بیرێك لە کەللەم بپشکوێنن و پەم بەت: ئیدی لە
دنیادا ماڵت فەنەرکە، تاریکایی دەستەوە
بە چیلکە پە قرچەکانی چوالێیەکی عومرکردوو ئاگردانەکی نەوجەوان
بە ئازای گرمەبووی ساتە سارد و سەکانت بنەخشێنە، کەسپێك بە
هەکشانەکەت دەتەدی، دارگێژە تاك و تەریکەکەی بنار چارەکەیەکی
هەنگاوەنگ لە گێژەکانی باڵای خەی دەوەرێنە،
لە نەو یادوەرییەکانی زارتدا دەبنە کاکشانی دوور و
هوونا کییەکی پە لە تام بە ئایندەت بەجەدەن
(8)
وا بەرامبەر بە پەنجەرەکانی دنیا هاوستاوم، لە داوێنی سینەمەوە
هەنگەکی ئاڵ هەدەقووە هەتاو چەند جارێك دەکەوێتە ئەودیو
دەماەکی تووەی هەورەکان و
لە هەنگی پرتەقاڵیی ئاوابوون هادەپسکە
ئیتر تیترواسکەکان دەن..شەقەی باڵیان بەسەر ئەو حەپەسانە
زیووییەم دەتەکێنن
من دەزانم هەحە پاکیزەکانی سەر ئەم تەپەگرافیا مەحاڵە هەمانی
قەبەی تەنیاییم دەنووسنەوە و
دەیدەنە دەست سامبای بەداریی تیشکەکان
ئیتر لە دەلاقەکەوە لە دیمەنەکی هوونەاك دەوانەم، پەاوپەڵ لە
هاشوهوشی یادەریی و خەنەنگکردن بە پەلکەزەینەی ئاسە، بەام
دەنگی پەسەلکە هاتووەکان، گوچکەکانم سیخناخ دەکا و چیدی
ناکەوێتە یادی پەووەکانم ببنەوە پەردە بە چاو و
ئەوسا لە نەو ئاوێنە جوانەکەی تەدا بەرجەستەتر خە دەبینم و دەیشم
لە تەمارکردنی یاداشتە چیاییەکانی دەوەستە

پایزی 2004: لەندەن

دیمانێ لەگەڵ فۆتۆگرافەر عومەر خدر کاکیل.. ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئیلیاس

هونەرمەند عومەرخدر کاکیل: فۆتۆگرافری سەرکەوتوو پێش هەموو شتێك ئەبێ عیشق و سلیقەی بۆ کارەکە هەبێت
هونەرمەند عومەرخدر کاکیل: ئارەزووی زۆرم هەیە بۆ وێنەگرتنی گوڵ و گژوگیای خۆسکێك بۆتایبەتی ئەوانەی وردن و سەرنجی کەسانی ئاسایی ڕاناکێشن
هونەرمەندی فۆتۆگرافەر (عومەر خدر کاکیل)، لەدایك بووی گوندی سرشمێی دێی ڕەستیە ،لەو کاتی قوتابی قۆناغی بنەڕەتی بوو ماڵیان دەگوازرێتەوە شاری هەولێرهەموو قۆناغەکانی خوێندن لەو شارە تەواو دەکات.وەکو فۆتۆگرافەرێك تائێستا خاوەنی (7) پیشانگای تایبەت بەخۆیەتی ئەو هونەرمەندە سەرکەوتووەی کاری وێنەگری وەك خوێنەرێکی بەردەوامی کتێب، بۆتایبەتیش ئەدەب و بیرەوەری، بووە هەر ئەوەش وای لێکردووە دەست بەنووسینش بکات، لەسەر ئەو ڕێگەیە بیرەوەریانەی کە سەرسامیان کردووە و لەگەڵ نووسین لێچند بابەتێك دەربارەی فۆتۆگراف و بابەتی هەمەڕەنگ. وەکو کتێبش خاوەنی سێ کتێبە یەکەمیان بەناوی (خدر کاکیل) کەباس لە ژیان و خەباتی باوکی و شەهید سەرکەوتی برای دەکات وە چاپکردن و ئامادەکردنی دوو بەرگ لە ئەلبووومی پیشمەرگایەتی بەناوی (گەڵان بەدوای ئازادیدا) کە پێژیەکی دیکەمینتاری وێنەیی، ئێستاش کار لە بەرگی سێیەم دەکات. وەکو هونەرمەندێکی فۆتۆگرافەر بە چەند پرسیارێك بەسەرمان کردەوە.
هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئیلیاس

***سەرەتا بابزانین چۆن ئاشنایەتیت لەگەڵ زوومی کامیرا پەیداکرد؟**
– سەرەتا ئاشنابوونم بە کامەرا بە ناوەڕاستی نەوەتەکان دەگەڕێتەوە، کە بە بڕوای ژیان دەستم بە کاری وێنەگری کرد، بەڵام دوایی بەربەرە هەم وەك کار هەمیش وەك ئارەزوو کامەرام لا خۆشویستر بوو، بۆیە ئێستا بەردەوام لە گشت و سۆفەرکانم هەمیشە کامەراکەم لەدەستمە. لەڕدا پێم خۆشە باسی هەستی منداڵیم بکەم..

لەو ژینگەیەی تێیدا چاوم هەڵێنا و تێیدا پەروەردە بووم، بەهەی ژینگەی گوندە جوانەکەمان (کاولەکان) و کارە جیاوازەکانی باوکم (خدر کاکیل)، هەر لە ئاوە ماسی لە (بقە)ی سەر ڕووبار و ئاوی قاز و قورینگ لە گەماوەکانی (ئوبەری ماڵمان) و جووت کردن بە هەسترەکانی و دروێنەی گەنم و گیا بە داس و مەڵەغان و باقە کردنی گیا و ئاکردنی لەسەربان بە وشك بوونەوە و هێنانی بارە دار و بارە بەفر لە چیای هەندرین، هەموو ئەو دیمەنە ناوازانەی ئەوکات لە خەیاڵم جێگیر بوونە و ڕەنگە هەر ئەوەش کاریگەرییان لەسەرم جێهشتبێ و بەو هەیەوە ژینگە و دیمەنە سروشتیەکانم خۆش بوێ و ئێستا بە هەی زوومی کامێراکەم پیشانیان دەدەم .

- **یەکەمین کامیرا بەکارهێنا چ جۆرە کامیرایەك بوو؟ لەچ کاتێك بوو؟**
  - سەرەتا بە کارکردن لە دووکانەکەمان بە وێنەی پەرتەت و بەنەکان کامێرای (مەمیا)ی بەکسی کارت فلم و 120ملم و (کانوون)ی 135 ملمم بەکار دەهێنا، بەگومان ئەو کامێرایانەی ئەو سەردەم هەم شارەزایەکی باش و هەمیش سەلیقەیەکی وردی دەویست. بەڵام ئەو پێشکەوتنە خێرایەی ئامێراکانی وێنگرتن بەخێوەی بینی، ئێستا پیشکەی ئاسانتر کردوە. بەڵام وەك هونەر ئێستاش پێویست دەکات هونەرمەندی فۆتگراف شارەزایی لە گۆشە و ڕوناکی و کات و ساتی وێنگرتن بێ بە ئەوەی دیمەنەکی سەرنج ڕاکێش بکێشێ، کە ڕەنگە کەسی ئاسایی هەستی پێ نەکات.

- **زوومی کامیراکەت زیاتر وێنەی سروشتی کوردستان لە خۆ دەگرێت، هەکارەکەی بۆچی دەگەڕێتەوە؟**
  - ئەوەی ڕاستی بێ ئەو هەکارەی لە سەرەوە باسم کرد، وای کردبێ سروشتم خۆش بوێ و زیاتر کارەکانم پیشاندانی دیمەنی سروشتی بێ، بەڵام هەکاری بەردەوامیم، گەشتی شاخەیە، کە چەند ساڵێکە بەردەوام هەفتەی ڕۆژێك هەم بە شاخەوی وەك وەرزش، هەمیش بە چرکاندنی وێنەی سروشت بوەتە بەشیك لە ژیانم. هەروەها خوێندنەوەی بەردەوامم بە بابەتی تایبەت بە هونەری فۆتگرافری لە سەرەتای دەستبەکاربوونم لە پیشەکە و تائیستاش، بەتایبەتیش نووسین و بەرهەمەکانی فۆتگرافەر (فارس

سەعدی) و گۆڤاری (تاو)ی تایبەت بە فۆتۆگرافی چەند سەرچاوەیەکی تر، شارەزاییم لە زۆربەی بەشەکانی فۆتۆگرافی پەیدا کرد، هەر بەهۆی کارەکانی فۆتۆگرافەری جیهانی (ستیف ماکوری ئەمریکی) خاوەنی پۆرترێتی کچە ئۆفغانیە چاوشینەکە، ئاشنای پۆرترێت و فۆتۆ بووم، "ڕەنگە بەشی چەندین پیشانگا وەنەی پۆرترێتم هەبە، بەڵام تاکو ئێستا نەگونجاوە لە پیشانگایەك نمایشیان بکەم، بەڵکو پیشانگاکانم زیاتر وەنەی دیکەمێنتاری ئەرشیفی و سروشت بوونە".. لەو بارەوە بە سەدان پۆرترێتی کەسایەتی و نووسەر و ئەدیب و پیشەوەر و کەسانی ئاسایم گرتوون، زانراویش پۆرترێت گرینگیەکی تایبەتی هەیە لە کاری ڕۆژنامەنووسی هەر لە سەرەتای کۆتنی وەنە بە ناو کاری ڕۆژنامەنووسی تاکو ئێستاش.
هەروها من ئارەزووی زۆرم هەیە بە وەنەگرتنی شتە ورد و بچووکەکان، هەر لە گوڵ و گژوگیا خڵسکەکانی ناو سروشتەکەمان بەتایبەتی ئەوانەی وردن و سەرنجی کەسانی ئاسایی ڕاناکێشن، من هەوڵم داوە بەهەی زوومی کامێراکەم ئەو شتە وردانە بەرجەستە بکەم.

- **وەنەگرتکی فۆتۆ هەیە کە تۆ سەرسەم بیت و کاریگەری لەسەر تۆ هەبێت؟**
  - من لەسەر دەستی مامۆستا (بایز)ی زاوام کۆتمە ناو پیشەکە، هەر بەهەی ئەویشەوە وەنەگری بەتوانا (قادر میدیا)م ناسی، کە" فۆتۆگرافەرێکی بەتوانا و بە ئەزموونی کاری فۆتۆی ناو ستۆدیۆ بوو لە شاری هەولێر" بۆیە بەکارەکانیان سەرسامم وکاریگەری ئەوانم لەسەر.. بەڵام لە کاری هونەری دەرەوە و ناو سروشت، کەمتر فۆتۆگرافەری بە ئەزموون دەناسم و بە کارەکانیان سەرسامم لەوانە مامۆستا فارس سەعدی و مامۆستا سەعید رواندزی و مامۆستا یوسف حەمەشید و چەندانی تر..

***تایبەتمەندییەکانی وەنەگری فۆتۆی سەرکەوتوو چین؟**

- بە بۆای من فۆتۆگرافی سەرکەوتوو پێش هەموو شتێك ئەبێ عیشق و سەلیقەی بو کارەکە هەبێ، ئینجا کەرستەی وەنەگری، هەرلە کامیرای باش و زووم و لایت مەتر و

ستاندی باش، دوای ئەوانەش شارەزایی لە هەڵبژاردنی گەشەی وەنەگرتن و سود وەرگرتن لە ڕووناکی لە چوار وەرزەکە و کاتیش زەر گرینگە، لە هەموشیان گرینگتر هۆشەنبیری و خوێندنەوەی بەردەوام دەرباری فۆتۆگرافی و مۆژوی فۆتۆگرافی.
من وەک فۆتۆگرافەرێک، کاتێ ئەو وتەیەی (ئەریکفرەم)م لە کتێبی (بەناوی ژیانەوە) خوێندەوە کە دەڵێ: "وەنەگری باش لەپێشدا لەو دیمەنە ورد دەبێتەوە کە دڵیەوە وەنەی بگرێت ئینجا دەست بە کامەراکەی دەبات. ئەو تەماشاکردنە و وردبوونەوەیە جارێکە لە کارامەیی". زەر هەستیارانەتر و بە دیقەتتر لە دیمەنەکان ورد دەبمەوە و ئینجا وەنەکان دەگرم.

- **ئۆگەر بکرێت باس لەو پیشانگاو پێشبڕکێیانەبکەیت، کە لەوەگەی زوومی کامیراکەتەوە بەشداریت تیا کردوون؟**
  - تا ئێستا حەوت پیشانگای تایبەتیم کردونەتەوە، لە شەقاوە و پیرمام و هەولێر و سەران. هەموو پیشانگاکانم لەسەر ئەرکی خۆم کردوونەتەوە، تەنها ئەو پیشانگایە نەبێ بەناونیشانی (مەسیف لە ڕەش و سپیدا) کە لە 21/1/2014 لە پیرمام نمایشم کرد، بریتی بوو لە وەنەی ڕەش و سپی کەنی شارچکەی مەسیف سەلاحەدین، بە هاوکاری هاوشارم (عەبدوڵا پیرمام) کردمانەوە، "کە خەمخۆرەکی بە وەنەی شارچکەکەمانە لە پاراستنی کلتور و یادەوەریەکانی هاوینەهەواری سەلاحەددین" ئەو پیشانگایە چەند ڕۆژێک بەردەوام بوو، دەنگدانەوەیەکی باشی هەبوو خەڵکەکی یەکجار زەر هاتن بۆ سەیرکردنی. هەروەها دوایین ئەو پیشانگایەی لە هەڵبەجەی میدیا بەناونیشانی (سروشت لە نەو چاوی کامەراکەم) کە لە 29/5/2023 نمایش کرا، تیایدا زیاتر لە 40 کاری 60بۆ 90 لە خۆ گرتبوو کە پێک هاتبوو لە وەنەی سروشت و گوە و گیا خەڵسکەکانی چیاکانی کوردستان، ئەویش دوو ڕۆژ بەردەوام بوو، بینەری باشی هەبوو. دوای ئەوەش هەر هەمان پیشانگام بردە شاری سەران بۆ هاوکاری کتێبخانەی (عەلی مەکتەبێ) و شاری پیرمام..

- **وەنەیەکی دیارکراوی خۆت هەیە کە بەزوومی کامیراکەت گرتبێت**

جیاواز بێت لە وێنەکانی تر و تائێستا، لە خەیاڵت بێت؟

- وەک چۆن زەریای نووسەر و شاعیران بەرهەم و دیوانەکانیان بە کەرپە و منداڵەکانی خۆیان دەشوبهێنن، منیش دەتوانم بڵێم هەموو تابلۆکانی خۆم خۆش دەوێن و جارجاریش دەگەڕێمەوە سەریان و تەماشایان دەکەمەوە. وە زۆرن ئەو وێنانەی لە خەیاڵمدا چەسپیوون بەتایبەتی ئەو دیمەنانەی بە ماندووبوون و کاتێکی زۆر بەپێ ڕێشتن پییان گەیشتووم.

- **وەکو فۆتۆگرافەرێك ئەو کێشەو گرفتانە چین، کە لەکاتی وێنەگرتن ڕوبەرووی دەبیتەوە؟**
  - ئەوەی ڕاستی بێ من لەکاتی وێنەگرتن هەست بە هیچ کێشە و گیروگرفت ناکەم بەهەی عیشقم بە کارەکەم، تەنها هەندێ جار لە کاتی گرتنی وێنەی سروشت نەبێ، کە دیمەنی زۆر جوانم بە دەستەبەر بووە، بەڵام بەهەی بوونی تەز و خڕ پێس بوونی ژینگە، دیمەنەکان بە جوانی دەرناکەون.

شیعری (زام)ی شەرکە بکەس.. خوێندنەوەی داستان بەرزان

https://www.youtube.com/watch?v=7PAYOJK8qGo
https://www.youtube.com/watch?v=7PAYOJK8qGo

عەسائیب ئەهلی حەق و خوێندنی باڵا!.. عوسمانی حاجی مارف

بزووتنەوەی"عەسائیبی ئەهلی حەق" هەوڵی ئەوە دەدات بەرپرسیارێتی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی لە ئستە بگرێت، کە سەرپەرشتی زیاتر لە ملیۆنێک خوێندکاری عێراقی دەکات.
هەرچەندە ئەمریکا عەسائیبی ئەهلی حەقی خستۆتە لیستی ڕێکخراوێکی تیرۆرستیەوە، هەروەها سەرکردەکیان، قەیس خەزەلی کوتتە ژێر لیستی سزاکانەوە، بەڵام ئەم گروپە بەهێی چالاکیکانی لەناو هەندێک کەرتی حکومەتی عێراقدا، ئیمتیازێکی بەهێز و کاریگەری فراوانیان هەیە و لە سوودی دارایی بەهرەمەندە.
پشتر گروپکانی سەر بە عەسائیبی ئەهلی حەق کۆنترۆڵی وەزارەتی گشتوگوزار و ڕاشتبیری و ئاسەوارکانیان دەکرد، کە لە گشتوگوزاردا قازانجێکی بەشوماریان لە بازرگانی خواردنەوە کحولیکان بەدەست دەهێنا، بەڵام دواتر لەبەرامبەر کۆنترۆڵکردنی وەزارەتی خوێندنی باڵا دەستبەرداری ئەو وەزارەتانە بوون، چونکە بەمشێوەیە دەیانەوێت پێگەی نوێی خیان لە خوێندنی باڵادا بسەپێنن، تا دژفەتیان بە بەخسەت قەرەبوی کەمی گەنجان بکەنەوە لەناو هەزە میلیشیاکانیاندا. لەهەمانکاتدا هەوڵەدەدن ئەو بزووتنەوە ناڕازایەتیە جەماوەریی گەنجان کە هاوستی ئەرێنی و لایەنگریان هەیە بەرامبەر بە کەمەگەی شارستانی و مەدەنی نەودەوێتی کە لەنو خوێندکارانی زانکەدا کاردەکەن، تێکبدەن. ئەو

گەنجان و خوێندکارانی کۆمەڵی سەرکیان بینی لە ناڕازایەتیکانی ئۆکتۆبەری ٢٠١٩دا، بەمبەستی تێکدانی دەسکەاتی میلیشیاکان و کۆتایهێنان بە حکومەتی تائفی، لەپێناو خواستە ڕەواکانی هاووڵاتیانی عێراق بە ژیانێکی باشتر و دوورە پەرێزکی دوور لە نفوزی ئێران، مەیدانکانی ناوشاریان بەدەستەوەگرت. بەیە وەرگرتنی وەزارەتی خزمەتگوزاری باڵا لەلایەن عەسائیبی ئەهلی حەقەوە لەگەڵ وەی سیاسەتی تێکدانی ناڕازایەتیکانی گەنجانی عێراقەوە، تێکدانی ئەو ناڕازایەتیانەی کە بە دوای خوێقاندنی تەمارکردنی ژیانێکی شایستەو هاوچەرخ و باشترەوەن بە دانیشتوانی عێراق، کردەتە ئامانج.
بەمشێوەیە عەسائیبی ئەهلی حەق و میلیشیاکانی کاردەکەن بە سنووردارکردنی نفوزی ئەو گروپە خوێندکارانە و دەمکوتکردنیان، بەتایبەتی لەدوای تیرۆرکردنی قاسم سولەیمانی و ئەبومەهدی موهەندیس لە ساڵی ٢٠٢٠دا، فراکسیۆنکانیان کاردەکەن بە لاسایکردنەوەی مەدڵی ئێرانی ناسراو بە ولایەتی فەقیە(ولایة الفقیه)، وێنەی ئەبومەهدی موهەندیسیان وەک "پاڵەوانێکی نیشتمانی" بەشێوەیکی فراوان لە شوێنی جیاواز لەعێراقدا نمایشکردوە، وێنەکان لە شەقام و گەڕەپان و پارکە گشتیەکان و وەزارەتکانی دەوڵەت و زانکۆکاندا هەڵواسراوە، ئەوەش کە بەکەبووونەوەی "گروپی کوانی موهەندیس" وەک دامەزراوەیەک ناسراوە، بەشێوەیکی سەرەکی مامەڵە لەگەڵ کارکانی ناو زانکۆ و پەیمانگاکان دەکات و هەوڵدەدەن گەنجان بە پرسە جیاوازەکانی پەڕەی "ولایەتی فەقیە" کەش بکەن بەناو چەکدارە میلیشیاکان بەبیانوی ئەبووبونەوەی داگیرکاری ئەمریکا و ئەبووبونەوەی هەوڵەکانی ئەژئاوا لەبەباوکردنەوەی کلتورەکەی لە کەمەگەی عێراقدا. ئەوەی شایانی باسە کەبوونەوەی گروپی "کورەکانی موهەندیس" لە نێو زەرینەی خوێندکارانی زانکۆکاندا بوونام ماوەتەوە. هەرچەندە نەعیم ئەلعەبودی کە بەرپرسیارە لەنمایینە ئایدەلۆژیکانی بزووتنەوەی عەسائیب، بەشداریکرد لە بەهەزکردنی کەبوونەوەی کوانی موهەندیس لە دابینکردنی کەڤەرێکی حکومەتی بە ئەنجامدانی چالاکیکانیان، هەروەها پاڵپشتی دارایی و سیاسی پەویستی بە دابینکردن.
چنیەتی چالاکی و گردبونەوەی کوانی موهەندیس هەویاندراوە لاسایکردنەوەو هاوشێوەی ئەو چالاکیانە بوت کەکخراوەکانی کۆمەگەی مەدەنی لە عێراق ئەنجامی دەدەن، بەتام بە سروشتکی جیاواز لە ناوەڕۆکدا دەستیان پێکرد. بەنمونە سپۆنسەری و هاوکشەپی ڕاهێنان و دانیشتنە گشتی و تایبەتکان و فستیڤاڵ و کۆنفرانس سازدکەن، بەتام بە ئەجێندایەک کە گرنگی بە چەسپاندنی وێنەی هەزکانی حەشدی شەعبی دەدەن لەبەرامبەر باقی دامەزراوە

ئەمنیەکانی دەوڵەتدا، لەهەمانکاتدا جگە لە گرنگیدان بە بابەتکانی فیقهی کۆمەڵندی سیاسیان هەیە و پەیوەندیان بە هەوڵستەوەیە کە بەرامبەر بە وڵاتانی وەک ئەمریکا، بەریتانیا، و باقی وڵاتانی ئەوروپا و هاوپەیمانە عەرەبیەکانی لە ناوچەکەدا وەها دەوستنەوە، کە هەواجدانە بە دامەزراندنی هەوڵستەکی دوژمنانە و نەرێنی بەرامبەریان. لە لایەکی دیکەوە وەها ئەران دەناسێنن، کە وەک تاکە پارێزەری عەقیدەی شیعە و پەویستی هاوسەزی شیعەکانی عەراق. جگە لە پەوپاگەندەی تەقلیدی بە"وڵایەتی فەقیە"، کە بەوونەوەی کۆمەکانی موهەندیس میواندداری سیاستەمەداران و سەرکردەکانی ناو هەزەکانی حەشدی شەعبی دەکەن بەناوی ئەوەی کە مەیلی دەستزیان بە خوەندکارانی زانکە هەیە!.
لەلایەکی تەرەوە کۆمەکانی موهەندیس هەوڵدەدەن کاریگەری لەسەر گەنجانی شیعە هەرە کۆنەپەرستەکان دروست بکەن، کە بە نەریتی خەیان دەستاتی نەجەف پەیڕەو دەکەن، بەیە لەو لایەنەوە سەرکەوتوو دەبن لەئاکشانی خوەندکارە کۆنەپەرستە شیعەکان بەرەو مەدەلی ئەرانی، بەڵام نەیانتوانیوە کاریگەریان هەبەت لەسەر خوەندکارانی عەلمانی و ئەوانەی کە پابەند نین بە ئاینەوە.
پەیوەندیەکی ئاستوخە لە نەوان هەزەکانی حەشدی شەعبی و کەمەڵەی کۆمانی موهەندیس هەیە، وەک یەکێک لە دامەزراوەکانی دەوڵەت، وەک کەمەڵەیەکی خوەندکاران، کۆمانی موهەندیس وەک فەرمانبەرانی دەزگای ئەلحەشد مووچە وەردەگرن و سەرچاوەی دارایان هەیە، پشتیوانی ئەم گروپە کە لەلایەن هەزەکانی حەشدی شەعبیەوە وەک دامەزراوەیەک دەدرەت، بە مەبەستی دابینکردنی بەرگەک کەمگە بدات چالاکیەکانیان بەرەوپێشبەت.
لەچەندین بەندا، حەشد ئامازەکیان بە کابونەوەی کۆمەکانی موهەندیس دابینکردوە، کە بریتی بووە لە ئاسانکاری بە چوونەژورەوەی وەنەی قاسم سولەیمانی و هەما سیاسیەکانی دیکەی دەوڵەت بە ناو کەمپی زانکۆ، هەروەها لەبیکردن بەئاوەی کەگە بدرەت بە بەکارهەنانی پەلەکانی کەلەژ بە میواندداری لە هەرکشەپ، خول و کابونەوە بە کۆمانی موهەندیس هەکبخرەت.
لەبەرامبەردا، کەمەڵەی کۆمانی موهەندیس پەنجەرەی گونجاو بە هەزەکانی حەشد دابینەدەکەن بە دەستنیشانکردنی خوەندکارە سەرکەوتوەکان لە بوارەکانی ئەندازیاری و ئاکشانیان بە کارکردن لەسەر پڕۆژەکانی پەیوەست بە دروستکردنی"کەمپانیای ئەندازیار"، هەروەها پڕۆژەکانی دروستکردنی مووشەک و فڕۆکەی بەفڕۆکەوان بە میلیشیاکان.
یەکێک لەو فاکتەرانەی کە دەخەکەی زیاتر ئاواڵاکردوە بە کۆمەکانی

موهەندیس لە ئەنجامدانی چالاکیەکانیان، پێش دامەزراندنی ئەم گروپە واتە کۆمەڵانی موهەندیس، وەزیری پێشووی خوێندنی باڵا (عەلی العادیب) بڕیاریدا سەرجەم هەڵە ئەمنیەکانی بەرپرسیار لە پاراستنی زانکەکان بگۆڕێن بە کوتلە چەکدارەکانی دیکەی سەر بە زانکەکان. لەوکاتەدا ئامانجی ئەم هەنگاوە هۆبەوبونەوەی پەرەسەندنی زریای مەدەنی و شارستانی بوو لە نێو خوێندکارانی زانکۆدا، بە مەبەستی هەوەدان بە بەرتەسکردنەوەی ئازادیە گشتیەکان لەناو زانکۆدا و هەوەشاندنەوەی دەرکەوتنی دیاردەی شارستنی لە زانکۆدا.
هەرچەندە لەوکاتەدا هیچ نیازێکی ڕاستەوخۆی پەیوەندیدار بە کۆمانی موهەندیس نەبوو، بەڵام ئەم هەنگاوە ئەستا سوودی بە کورانی موهەنیس هەبوو، ئاسانکاری کرد بۆ چوونە ناو دامەزراوە پەروەردەییەکان و ووماکردنی چالاکیەکانیان لە زانکۆدا. هەمان ئەندامانی فراکسیۆن لەسەردەمی عەلی ئەلعادیەوە تائەستا بەردەوام بوون و هاوسەزیەکی زۆریان بە گروپی کۆمانی موهەندیس و ئەو ئامانجانە هەیە کە هەوڵی بەدەستهێنانی دەدەن.
نەعیم العبودی وەرگرتنی بەرپرسیارێتی وەزارەتی خوێندنی باڵای وەک بەشێک لە حکومەتی محمد شیاع ئەلسودانی بەدەست هێنا، گەورەترین گەندەڵکاری ئیداری لە مێژووی وەزارەتەکەدا بە قازانجی "ولایەتیەکان" بەکارهێنا، نەعیم العبودی، ناسراوە بەوەی سەر بە میلیشیای (عەسائیبی ئەهلی حەق) و وتەبێژی فەرمی و نوێنەری ئەو بزووتنەوەیە، جگە لەوەی بەرپرسیارێتی سەرپەرشتی عەقیدەیی لە بزووتنەوەکە لە ئەستۆ گرتووە، بووە پاڵپشتی هێزی کۆمانی موهەندیس، لەوەبازەی لەنێو خوێندکاراندا پەیڕەوی لەدەکەن.
سەرەڕای ئەو دەستکەوتانەی لایەنگرەکانی ئێران لەناو ئیدارەی زانکۆدا بەفەرمی بەدەستیان هێناوە، بەڵام هیچ قبوڵکردن و هیچ جۆرە هەژامەندیەک لەنێو خوێندکاراندا نیە بەرامبەر بەو کارەی کە کەمپەینی کورەکانی موهەندیس دەیکەن، یان هەریەکەک لەو گەنکاریە ئیداریانەی کە دەوریانداوە. لەیەکەک لە نمونە تامارکراوەکاندا، کەبونەوەی کۆمانی موهەندیس ئاهەنگێکیان لە زانکۆی واست – کۆلێژی پزیشکی ددان سازکرد، تەنها (٣) خوێندکار لە کۆی ٨٣ خوێندکار لەیەکەک لە قەناغەکانی کۆلێژەکەدا بەشداریان کرد. هێژەی هاوشێوە لە پارێزگا و زانکۆ جیاوازەکاندا بەردەوام و فەرمی هەتکردنەوەی خوێندکاران لە ئامادەنەبون و بایکۆتکردنی ئەم بڕیارانە و تەنانەت هەڕشکردن و تێکدانیان لە هەندێک حاڵەتدا درێژدەبێتەوە.
لەیەکێک لە دیمەنەکانی هەتکردنەوەی خوێندکاران لەبەرامبەر ولایەتیەکاندا، ئەوەبو کە لە بەشی ئەندازیاری شارستانی- زانکۆی تەکنەلۆجیا ڕوویدا، لەسەر وێنەی ئەبومەهدی موهەندیس بوو، تەنها

بەئەوەی لایەن خوێندکارانەوە تک بدرێت هەمای "X" یکی گەورە درا بەسەر وێنەکەدا. خوێندکاران وەک دروشمێکی دژە ئیران تەعبیریان لێکرد.
لایەکی ترەوە چالاکیکانی کوانی موهەندیس کاریگەریان لەسەر ژنان هەیە، ڕێگەیان داوە چەندین خوێندکاری کچ بە خەیان ئابکشن و کلتوری نیقاب و حیجابی توند لەناو زانکۆکاندا بباوبکەنەوە. بەم گروپی خوێندکاری ژنان کە بەشدارن لەم چالاکیانەدا دەگەڕێن بە گروپی دابەاو لە باقی خوێندکاران، ئەمەش سەرلەشێواوی بە کەمەگەی زانکۆی گەنجان پێکدەهێنێت.
گەنجانی پشەوی ناڕازی کە مەیدانی تەحریری بەغداو ناوەندی شارەکانی خواروویان لە ئۆکتۆبەری ٢٠١٩وە هەژاند، پێویستە زیاتر مەترسی کەنترۆکردنی میلیشیاکان بەسەر خوێندکارە گەنجەکانی عێراقدا بە هەڕەشێکی ستراتیژی درک پێبکەن، کە هەوڵەکان بە هەبونی کەمەگەیەکی شارستانی و هاوچەرخ و ئازاد و خۆشگوزەران تکدەدەن. ئەم کەنتڕۆڵە میلیشیایە هەڕەشە لەئاسە و خواستی گەنجانی عێراق دەکات بە کرانەوە بەووی جیهان و ژیانێکی ئاسودەو هاوچەرخدا، ناسینەوەی مەترسیداری ئەم گروپە بەوادیە پێویستە کەوک داعشکی تازە پێناسەبکرێت و مامەڵەی بکرێت.

گرنگترین فرستک بە گەشەپێدانی ناڕازایەتی گردبونەوو خڕکخستنی خوێندکاران و گەنجانی عێراق، خڕکخستنە بەدووری ڕکخراوکی جماوەری سەربەخۆ، کە بەدەستهێنانی دەسەاتی خڕک ئامانجی بێت، هەنگاوکی پشەوانیە لەاستای کتاییهێنان بە تەواوی دەسەاتی هەزە ئیسلامی و تائیفی و نەتەوپەرستی میلیشیاکان و هەوشاندنەوەی حکومەتی ئەستای عێراق، وەک بزوتنەوەیکی بەرفراوانی جماوەری و کەمەایەتی بەڕ بخات.

بە هەندە زانیاری سود لە وتارکی جەواد مەهدی کە توژرکی عێراقیە، وەرگیراوە بە ناونیشانی:
"الاستيلاء التدريجي على التعليم العالي في العراق"

تیپی موزیکی (خانزاد)ی کچان تەمەنکی کورت و خزمەتکی زۆر.. ن: کامەران حاجی ئەلیاس

تیپی موزیکی (خانزاد)، یەکەم تیپ بو لەهەموو عیراق کە سەرجەم ژنیارو گرانیبێژکانی تنیا کچ بت.
ن: کامەران حاجی ئەلیاس

هونەری موزیك و گرانی هونەرکە لزربی شون و کاتدا بوونی هیە لماە، لکاتی کارکردن، لناو ئتمبیل ..مرۆڤ دتوانت بئاسانی گوبستی موزیك یان گرانی بت لنو کوردیش گرنگی زر بم بوارە دراوو دردت..چندین موزیك ژن و گرانیبێژو تیپی موزیکی کوردی هن، کخزمەتکی زریان کردوە ئوەی مبستمە هەوڵستی لسر بکین تیپی موزیکی(خانزادی کچان)ە لهەولر کە لتەمەنکی زر کورت خزمەتکی زری هونەری موزیك و گرانی کوردی کرد بجرەك یەکم تیپ بووە لسر ئاستی عیراق کە هەموو ژنیارکان و گرانی بێژکانی ئم تیپە تنیا ئافرت بن.

(تیپی موزیکی خانزادی کچان)، لساڵی (1980) لسردستی هونرمند گۆرڤی کورد مامستا (وریا ئحمد) دامزرا توانی لماوەی (3-4) ساڵ دوای راهنان و مشقکی زر تیپکی خنجیلانە دروست بکات، تیپکی موزیك بناوی (خانزاد) مبست لی "خانزاد"ی میری سرانکە یەکەکە لئافرتە ناسراوکانی مژوی نتوەکمان دوای ئوەی هاوسرکەی "میر سلمان بگ" لالین دوژمنانی کوردوە ژهرخوارد کرا لساڵی 1597، لشاری بغدا کچی کرد، خانزاد جوی دسەڵاتی میرایتیی میرنشینی سرانی گرتە دست، نامەوە باسکە بگرم بنام لم سردمدا ناو نانی ئو تیپە بم ناوە ماناو مدللولی زر هدەگرت.

تیپکە لچند ئامر ژنك پکهاتبون لسر ئامرکانی (کیبرد، گیتاری سەڵ، گیتاری باس، کردگیتار، فلووت، کلارینت، ئکردین، درامز، تپڵ، بنگز، کمان،..هتد) لگڵ چندین موزیکژن وکو (شعائع تارق لسر ئامری ئرگ، سزان فایقو رزان حمید لسر ئامری کمان، ڤیان قاسم لسر ئامری کلارنت، نادیە لسرئامری ئکردین، سزان حمید لسر ئامری ئیقاع، ڤیان فائق وکچك بە

ناوی سەراب، لەسەر ئامێری گیتار، کچێکی تر بەناوی وەردە دەف ژن بو لەگەڵ چەندین ئافرەتی تر... یەکێك لەگەرانی بژێ دیاری ناو تیپ ئافرەتێك بوو بە ناوی (ڤیان فائق) کە لەزەربەی چالاکی هونەری ئەو کات بوونی هەبو، یەکێك بووە لەو ئەندامانەی کە زەر چالاك، لەنو تیپ بونی هەبووە، زەر هەوەدا بە ئەوەی لە نزیکەوە گفتگۆی لەسەر تیپو گەرانییەکانی لەگەڵدا بکەین بەڵام هەوڵەکان بەسوود بوو، تەنیا ئەو زانیاری ئەوەم دەست کەوت کەئێستا لەدەرەوەی هەرێمی کوردستانە لەهەمانکاتدا دووركەتوتوەو لە هونەری گەرانی وتن، بەڵام ئەو لەزەربەی چالاکیو فیستیڤاڵەکان بەشداریێکی کارای هەبووە.

(تیپی موزیکی خانزادی کچان) تاکە تیپ بو کە هەموو ژانیارەکانو گەرانی بژێکانی تەنیا ئافرەت بون کاتێ لەبەغدا فیستیڤاڵکی هونەری گەرانی لەسەر ئاستی عەراق ساز دەکرێت زەربەی پارێزگاکانی عەراق بەشدار دەبن تیپی موزیکی خانزاد بووە جێگای سەرسوڕمانی ئامادەبووانو سەرپەرشتیارانی فیستیڤاڵەکە، هەربۆیە دەست خۆشیێکی زەر ئاراستەی سەرپەرشتیارو ئەندامانی تیپەکە کرا.

لەساڵی 1982 تیپەکە بەشداری (فیستیڤاڵی دووەمی هونەری کوردی – هەولێر) کرد کەمێك گەرانی لەو فیستیڤاڵە پێشکەش کرد، لەساڵی 1983 ،کەمێك گەرانیشی بە تەلەفزیۆنی ئەوسا تەمارکرد، بەمەش تیپەکە دەنگ دانەوەیکی زۆری لێکەوتەوە، زیاتر کوردستانیان بەتیپەکە ئاشنا بوون دوای ئەوە تیپەکە لە چالاکی هونەری بەردەوام بوو لەزەر بۆی فیستڤاڵی هونەری گەرانیو موزیك بەشداری کارای هەبوو وە بەشداری چەندین بەرنامەی تەلەفزیۆنی کرد یەکێك لەو بەرنامانە بەرنامەی هەرجارەی لەپارێزگایێك (سەهرێ ئەربیلییە) لەتەلەفزیۆنی عەراق بوو چەندین گەرانی لەو بەرنامەیە پێشکەش کران وەکو (هەی مینە عەرم مینە، هەپ زندانو هەپ زندان، دەك نەمینم ئەلەزز، ئایشکی دەلالی دبلا وابی هەروابی ،وەزتازمم وەزتازمم، خان ئەمیری) لەگەڵ گەرانی پێشیمانی لە هەنراوەی شاعیرێی گەورەی کوردی گەران ئاوازی هونەرمەند وریا ئەحمەد ووتنی کەرس.

ئەوەی راستی بێت من زەر هەوەدا ئەندامانی ئەو تیپە بدەزمەوە بە ئەوەی گفتگۆیکی هونەریان لەگەڵ ساز بدەم باس و خواسی تیپەکەیان لەگەڵ بکەم، بەداخەوە بەهەکاری ئەوەی زۆبەیان لەهونەرەکە دووركەوتونەتەوە ،یان لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان ژیان دەگوزەنن، ئەو دەرفەتەم بۆنەگونجا، بەڵام لەرێگەی

مامۆستای هونەرمەند وریا ئەحمەد توانیم پەیوەندی بە خاتوو (ناسکە عزەدین مەحیەدین) بکەم کە ئێستا مامۆستایە لە یەکێك لە قوتابخانەکانی شاری هەولێر تاکە ئەندامی ئاو تیپێیە تائێستا بەردەوامە کە جگە لە بواری موزیك و سروود لە بواری دیزاینش دەستکی باڵای هەیە.

ناسکەخان پەراگەیاندم، کە ئاو هەر لەسەرەتای دامەزراندانی تیپ لەساڵی 1980 پەیوەندی بەتیپی (خانزاد) کردوە هەروەها دەڵێت: بەسەرپەریشتی هونەرمەند وریا ئەحمەد ئەم تیپە دامەزرا ئاو راهێنان و مەشقی پێکردین کەماوە ژنیاری بەتوانا لەژێر دەستی ئەم کارە هونەرمەندە پێگەیشت منیش وەکو ژنیاری فلوت بەشدار بووم خەشم دەرچووی پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی موسە بەشی موزیکم لەکۆتیدا وتی: شانازیش دەکەم کە ئەندامێکی کارای تیپی (خانزاد) بووم، بەشداری سەرجەم چالاکیەکانم کردوە.

لاو کاتێی لەساڵاکانی هەشتایەکان شاری نوان عێراق و ئێران تا دەهات شارەکە زێر گەرماو خونەاوی تر دەبوو بۆیە هەموو شتێکی دەوڵەت لەخزمەت ئاو شارە بوو کاتیش داوا لاو تیپە دەکرێت سرودو گۆرانی بە بۆعس و دکتاتۆرەکەی بڵێن مامۆستای هونەرمەند وریا ئەحمەد واز لە تیپەکە دەهێنێت لە دوایی ئاو چەند هونەرمەندێك لاو شوێنی ئاو دانرا وەکو هونەرمەندی خوالێی خۆشبەت (شەرزاد عوزێری) بڵێام هیچ بەرهەمێکی ئاوتیان نەبوو، بۆیە تیپەکەش دوای چالاکی وەك پێویست نابێت.

ئاو فاکتەرەی وای لەئەمانان کردوە باو کورتە باسەئەم تیپە وەبیر ئاوە بهێنێوە بە ئاو خزمەتە پێشکەیەی تیپی موزیکی خانزادی کچان بووە بە تایبەتی هاوە و کۆششی مامۆستای ئازیزی هونەرمەند (وریا ئەحمەد) کەلاو بارو دۆخدا خزمەتێکی بەرچاوی هونەری گۆرانی موزیکی کوردی بکات لەڕە دەست خۆشی لێدەکەم لەهەمانکاتدا سوپاسی دەکەم بە پێیدانی زانیاری لەسەر ئەم تیپە پێ بەخشندە لەڕاشاوە سوپاسی خوشکی بەڕێزم (ناسکە) خان بە هاوکاریو پێدانی زانیاری بە نووسینی ئەم بابەتە.

لە لەـــــــــــواری هەزار بە هەزارەکانـــا ، بە ..ئـــاخر بە.. شیعری نەوزاد بەندی

من ئەمزانی عاجز ئەبی ،
بەیە زەر جار لەگەڵ تەدا ،
تەنیا ییشم بانگهەشت ئەکرد ..!
ئەی تە بەچی زەرجار ،
لەگەڵ مندا ،
زەنگەکیشت بە تەنیایی لە نەئەدا ؟

★ ★ ★

کاتە کە تە پەیڤەکانت
ئەچپاند بە گوەما ، ئەمزانی
بە جەم دڵی ..
بەیە وەک پشیلەیەکی دەستەمۆ ،
تەنیاییم لەگەڵدا بوو ، ئەز ..
ئەی کاتە من پەیڤەکانم
لە نوکی پارکەرەکەوە
بە ئەنوسیت ،
بەچی نەتزانی جەت دڵەم ؟
بە تەنیاییت ،
وەک توتیەک لەگەڵ خەتا نەئەهەنا ؟

★ ★ ★

هیچ نەبە ، کە ڵەیشتی ،
ئەژنەم نەشکا ..
بە کاوەخە هەستامە سەر پە ..نەکەوتم ..
ئاگادار
لە دەک و
ووردە شوشەکانی بەر پە ..
هیچ نەبە ، کە ڵەیشتم ،
ئەژنەت نەشکایە ..نە ..
بتتوانیایە بەیتە سەر پە ..

بۆ ئاگا نەبووینایە ..نە ..
لە دەک و
ووردە شوشەی
گیاسە شکاوەکەی بەر پێ ..؟

* * *

ئێستا ئیتر ،
چیدی بۆ کەس ناگەم ،
وام لێ پارک و پیاسە ئەکەم و
تەنیایی
وەختێ تەواو توکاریم کا ..
با توکاریم کا ..قەیناکا ..
چیدی بۆ کەس ناگەم ،
بۆ گەشتەکی دوورە وەات ..
با خەو و خاشاکی ئەرێ ،
چەنی بوو
گەچکاریم کا ..
با خەم بێت و ، لێ هەر چوار لا ،
دەسکاریم کا ..
زوەم فەری زەرداریم کا ..
با دەم هەق بێ ،قەیناکا ..
ئیتر شیعر نەوەرێ توخنیشی کەوێ ..
فەری جوور و
تاوانباریم کا …قەیناکا

* * *

بەهام عەسرێ ،
لێپڕا تەم بیر دەتەوێ ..
بۆ وات نەکرد ،
عەسرێ لە پێ
منت بیربکەوەتەوێ ؟

* * *

ئەمووت : کێ هەیشت ،
با هیچ نەبێ تەنیاییم
لێگەڕێ بۆ تا دەمەوێ ..

ئاخر بەچی بە خۆت نەگووت :
کاتێ ئەو نەی ،
با هیچ نەبێ تەنیایی ،
لەگەڵمدا بێ تا دەمەوێ ؟

⋆ ⋆ ⋆

کە نەیشتی ،
نەک هەر چنگێ لە خۆتت
جێ نەهێشت بەم
تەنانەت پارکەرکەی
سەر مێزەکەت کەکردەوە و
بردت لەگەڵ جانتاکەتا ..
وێنەی خۆت و جانتاکەتم لە پێ کەشا ..
کاتێ هەموو شتەکتان کە ئەکردەوە ،
بە ئەوەی من
بێ تەواوەتیی بێ کەس بم ..
من هیچم کە نەکردەوە ،
کاتێ هەستام ،
لە دوورەوە خەمم بینی ،
بێ بەرنامە ، دانیشتبوو ..

⋆ ⋆ ⋆

ئێستا لە قاوەباغیەکانا ،
خەم ئەبینم و..
ناینناسمەوە ..
خەم ئەمبینێ و
نامناسێتەوە ..
گەڵاومێتەوە سەر خووکانی منالیم ..
بێ دوای حەکایەتێکا ئەگەڕێم ،
تەم بە دەڕەق بێ باس بکا ..
وەک ئەتڵڵێ ،
کە بێ بێ هێ ،
تاقێ دەزدەموناکەی کوشت ..
بەچی بێ دوای حەکایەتێکا نەگەڕای ،
من بێ دەڕەق نیشان بدا ؟
وەک هاملێت ،

لەگەڵ دایکیدا ؟

* * *

نا ..قەیناکا
ئیتر نامەوێ ،
لە شار،
کە هەموو ڕۆژێ بارانێ ..
لە شەقامێ ،
کە 24 سەعات شەماڵ ..
بای دەریاکان بە خۆایی دابێش ئەکا ..
نامەوێ
لە شارەکا بم ،
کەس نەناسم بەجگە لە تۆ ..
کەس نەناسی بەجگە لە من ..
لە کافێیەکی پڕ لە خەڵک ،
کە دەنگێکی جگا نییە بۆ تەنیایی ،
نامەوێ بتبینم ..لەوێ ..
ئەی تۆ ،
بۆ بۆیارت نەدا ،
حەز نەکەی
بمبینی لەوێ ،
کە کەس نەتناسێ بەجگە من
کە کەس نەناسی بەجگە من ..
شەماڵ ،
بە شەقامەکانا
بۆ خۆایی ، بای دەریاکان ساغ کاتەوێ ..
کە لە کافێیەکی جەنجاڵا ،
کە تەنیایی بۆ خۆی چێشتیش
دەست نەکەوێ ،
هێشتا نەتەوێ بمبینی ؟
بۆ ؟
ئاخر بۆ …ئەو هەموو خەمەت بۆ من خوارد ؟
ئەو هەموو ڕۆژە
هەواڵ ..
نامەیەکی سارد و سەیشت
هەر نەنارد ..

بـ ..
ئاخر ..بـ …؟